

KEVÄTRETKEI ILMATORJUNTA- JA ILMAILUMUSEOON KOHTAAMAAN GÜNTHER RALL

Teksti: Sihvola SI

Günther Rall saavutti sodassa 275 ilmavoittoa, joka oli kolmanneksi suurin määrä kautta aikain. Elossa olevista ässistä hän on numero yksi. Rall lopetti sodan majurina ja jäi eläkkeelle Bundesluftwaffen komentajana Naton kenraaliluutnanttina. Retkemme tarkoitus oli tavata Günther Rall Vantaan Ilmailumuseolla, mutta aamun luppoajan saatoimme käyttää Ilmatorjuntamuseolla Tuusulan Hyrylässä.

Lauantaina 20.5. läksimme pikkubussillisella yhdistyksemme jäseniä mukanaamme kohden Ilmatorjuntamuseota Hyrylään. Museolla tutustuimme tykkeihin, joita hämmästykseni oli yllättävän vähän. Museon henkilökunta kertoi tavaraa olevan huollossa, ja uuttakin tavaraa on vasta asetteluvaiheessa. Pihalla kiertäessämme hämmästyin lisää opastekylttien puutetta, mikä aiheutti arvailua tyyliin: ”hmm, onkohan tämä nyt joku Bofors?” Opaskirjasta nyt vähän oli apua, etenkin kun törmäsin seuraavaan valonheittimeen, joka opaskirjan mukaan oli Strömbergin valmistama 210 cm:n hakuvalonheitin m/41. Jalustalta löytyi venäläinen 76 mm Putilov m1914, joka kulkeutui punaisten puolelta Suomen armeijalle ja oli palveluskäytössä aina Talvisotaan asti.

Ulkona kauimpana oli vanhempaa isoa ilmatorjuntaohjusta ja siitä vähän lähempää löytyi betonialustalta uudempaa neuvostovalmisteista tutka-ajoneuvoa Zilin alustalla. Toivottavasti kaikki tavara saisi aikanaan katon päällensä, jotta nuo vanhat kanuunat säilyisivät vielä pitkään jälkipolville.

Näyttelyhallissa oli jonkinlainen kattaus ilmatorjunnan välineistöstä viime sotien ajalta, mutta jonkinlainen amatöörimäisyys mielestäni oli tässä näyttelyssä esillä. Ovella otti lasikaapissa kävijät vastaan kengätön siviiliturkkiin puettu lotta, joka yritti mallintaa ilma-avoimaa. Katonrajassa oli isoja tauluja eri sanomalehtien etusivuista Talvisodan ajalta, joissa oli tietoa Talviso-

dan pommituksista yms. Monta Huvudstadsbladetin etusivuakin oli sinne värkätty ruotsinkielisiä turisteja miellyttämään.

Seuraavana törmättiin tolpanokassa olevaan Lahti L/39-44 ilmatorjuntamuunnosmalliin. Eteenpäin kulkiessa tuli lasikaappi, joissa oli sitten perus jv-aseistusta. Aseita silmäillessä alkoi miettimään mitä niillä halutaan kertoa, kun kaapissa on kahdeksan asetta vanhasta m/91 kivääristä rynnäkkökivääriin, mutta Sten ja Terni samassa lasikaapissa aiheutti hymähtelyä. Aseista ei sen enempää ollut mitään kerrottu, joten tuli vähän olo, että kunhan vaan jotain pyssyjä laitetaan, niin kävijät ovat tyytyväisiä. Sitten oli lasikaappi täynnä ilmatorjuntatykin ammuksia ja sytyttimiä, mutta taaskaan ei mitään tietoa mistään. Tämöinen näytteilleasettelu on minusta jo välinpitämättömyyttä, jollei kyseessä ole keskeneräisyys, mutta kuitenkin. Seuraavana vieressä näkyi olevan lavetilla Strömbergin valmistama kuulosuunnin, jolla paikannettiin viholliskoneita ennen tutkaa äänen suunnan

Strömbergin valonheitin

Kuulosuunnin

88 ItK/37

88:n ammus aikautuslaitteessa pystyssä

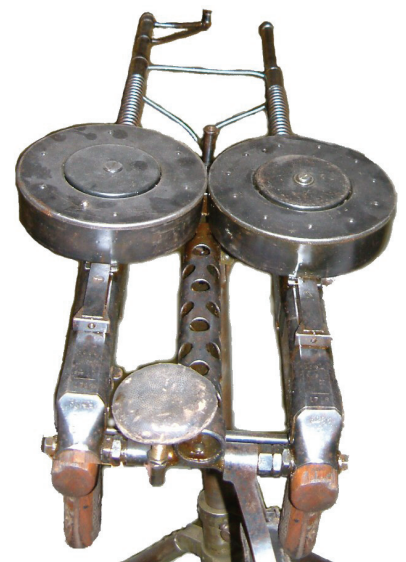
Lambda-keskuslaskin

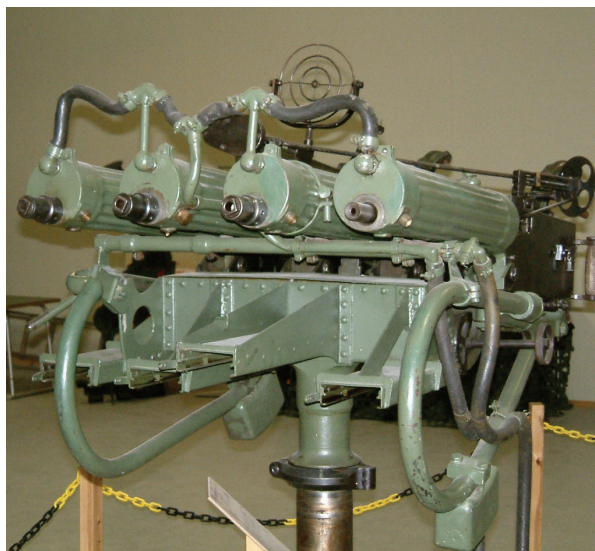
It-luutnantti

Bredan aikautuslaite
16

Kaksois-Emma

Urkupyssy

20 ItK/30

Bofors m/29

73 mm Skoda m/37

perusteella. Kuulosuuntimet poistettiin käytöstä 1950-luvun alussa. Tämän takana oli vielä Itävaltalainen m/39 Goerz kuulosuunnin.

Peräkulmassa oli 88 mm:n RMB lavetillinen it-kanuuna eli 88 ItK/37, jonka vieressä vasemmalla oli ammuksen aikautuslaitte. Aikautuskoneisto sai arvot keskuslaskimelta, joka huomioi maalin nopeuden, korkeuden ja tuuliennakot. Ammus käytettiin aikautuskoneistossa, jolloin kranaattiin tuli oikea palo aika ja tämän jälkeen ammus välittömästi putkeen. Tykin vieressä on keskuslaskin m/40 Lambda, jonka päälle oli asetettu 4 m:n etäisyysmittari, josta etäisyydet siirtyivät mekaanisesti suoraan laskimeen. Lambdalla on voitu antaa tykeille oikeat ampumarvot kaartavaan ja korkeutta muuttavaan maaliin. Lambda oli kehittynein ja tarkin keskuslaskin 2. maailmansodassa.

Kulmauksessa sivussa on Helsingin alueen tutkataso, joka on itse asiassa karttapöytä jolle tuli tiedot tulenjohtotutkilta viholliskoneiden liikkeistä. Johtokeskus, jossa nämä tasot olivat, saattoivat antaa nyt ampuma-arvot kaikille pattereille. Tutkatasoon nojailee museolla tykistön luutnantti päässään m/40 saksalainen kypärä Helsingin it:n logolla.

Toista seinää suorakaiteen muotoisessa hallissa palaillessa huomaa lasikaapissa metkan mankelin. Tuo mankeli osoittautuu Breda it-kanuunan aikautuslaitteeksi. Yhdessä lasikaapissa oli mallinukella m/36 puku, joka oli kuulunut eversti Jokipaltiolle. Jokipaltiota pidetään Helsingin ilmapuolustuksen luoja ja siten Helsingin pelastajana Jatkosodassa. Kaapissa oli hujan hajan Jokipaltiolle kuulunutta esinettä, mm. Parabellum. Everstillä vain oli päässään m/49 koppelakki, vaikka puku yritti mallintaa kokonaisuutena Jatkosodan aikaa. Tavallista ihmistähän tuo ei haittaa, mutta minulle se antoi taas kuvaa hutiloinnista! No ei pitäisi olla liian tarkka, kun voihan tosiaan olla että näyttely on vielä täysin työn alla. Kierroksen lopussa oli kiväärinkaliiberin aseita, kuten kaksois-Emma, venäläistä Urkupyssyä eli KK m/09-31 ja Suomalainen ItKK/31.

Asia mikä on valitettavaa valokuvat ja pienoismallit ottavat liikaa paikkaa hallintaansa näkyvyydellään. Lasikaappeja täynnä pieniä lentokoneita ja katossa roikkuu joitain malleja. Täytyy tehdä uusi kierros loppukesästä siellä, niin selviää onko näyttelyä tuollainen aina vai onko se kehittymässä?

Seuraavana suuntasimme Vantaalle Ilmailumuseolle, jossa tavoitteenamme oli nähdä ja kuulla hävittäjälentäjä Günther Rall ja hänen esiintymisensä. Ilmailumuseolla olimme hyvissä ajoin ennen tilaisuuden alkua. Ne joilla ei ollut kirjaa Günther Rallista, niin saattoivat sen nyt hankkia, koska olihan tiedossa legendaarisen lentäjän omistuskirjoitus kirjaan, jos se niin mikä antaa kummasti lisäpontta hankintapäätökseen.

Kellon lähestyessä esitelmää, haimme itsellemme paikan luentosalista, joten olimme valmiina tilaisuuteen. Hetki koitti ja Rall marssii ryhmän kanssa sisään ja ihmiset nousevat seisomaan tehden kunniaa taputtaen voimakkaasti. Ensin tarvittaessa tulkina/spiikkaajana toimiva kaveri kertoo lyhyesti Günther Rallin taustat, jonka jälkeen itse Rall kertoo selkeällä englannillaan itsestään. Alusta alkaen Rallin puheessa on pilkahdus huumoria, joka luo mukavan tunnelman. Tämän jälkeen yleisö saa kysellä asioista. Ensimmäisenä aloittaa eräs kaveri saksankielisen puheen, joka päättyy naurun remakkaan. Itselläni ei korkeajännityssaksalla tulisi mieleen alkaa pitämään puhetta, jonka lopputulos aiheuttaisi varmasti vastaavan naurunremakan. Naurun syy johtui puhujasta itsestään, kun hän yritti väkisin sanoa asiaa saksaksi, vaikka Rall toistuvasti pyysi häntä puhumaan jotain muuta kieltä. No tähän vain oli hauska episodi. Seuraavaksi sotalentäjä Kustaa Kotsalo puhui Rallille pitkään selkeällä saksalla, johon Rall vastasi tilaisuuden luonteen takia englanniksi, jolloin itsekkin ymmärsin, mistä oli puhe. Tästä eteenpäin puhe pysyi pääsääntöisesti englanninkielellä, joskin vanhemman polven miehet valittelivat kielitaidottomuuttaan, kun ei ymmärrä muuta kuin sanat Spitfire, Mustang ja Messerschmitt. Tulkkaus olisi syönyt aikaa Rallin esiintymisestä, joten kaksiteräinen miekka tämäkin.

Rall kertoili kysyttäessä ritarinristinsä kohtalosta, joka on jossain päin Amerikkaa ja kuinka heitä kohdeltiin sotavankeudessa yms. Rallilta kysyttiin ensimmäisestä ja viimeisestä taposta sodassa, johon hän vastasi heti, ettei koskaan puhuta tapoista ainoastaan voitoista. Rall kertoi ilmataistelusta, jossa menetti vasemman peukalonsa P-47 pilotin luodeista. Hän tapasi näitä amerikkalaisia lentäjiä sodan jälkeen, joiden kanssa hän tässä taistelussa otti mittaa toisistaan.

Rall sai lentää länsiliittoutuneiden konetyyppejä jo sodan aikana, Kuten Mustang, Spitfire, P-47 Thunderbolt ja P-38 Lighting

tulivat tutuiksi vertailumielessä Mersuun. Kysymykseen saiko hän lentää venäläisillä koneilla vertailumielessä, niin hän nopeasti vastasi etteivät he (venäläiset) antaneet hänelle tyypejä! Naurun remakan rauhoituttua saattoi hän puhua ilmataisteluista amerikkalaisten kanssa, joille hän menetti peukalon vasemmassa kädestään. Kysymykseen idän ja lännen välisestä erosta hän saattoi vain todeta, että idässä vangiksi joutuminen tiesi helvettiä ja lännessä suihkua ja valkoisia lakanoita, joita ei idässä ollut. Tunnin loppuun Rall totesi sodan olevan suuri rikos, jolta toivotavasti voimme välttyä. Nousimme ylös ja annoimme myrskyisät aplodit! Seuraavaksi Pilvenveikot yhdessä Rallin kanssa kävivät eteen kuvattaviksi, jolloin salamavalojen räiske oli kuin Oscar-gaalassa konsanaan. Sain otettua kolmesta lentäjästä otoksen, jossa 32 ¼ ilmavoiton mersupilotti Kyösti Karhila ja Günther Rall kuuntelevat, kun Blenheim lentäjä Kustaa Kotsalo puhuu. Tämän jälkeen Rall istui alas ja jakoi omistuskirjoituksia kirjoihin ja tauluihin yms. Viimeisten tullessa Rall alkaa jo näyttää aika tuskastuneelta ja kyselee yhtenään are you last one? (oletko sinä viimeinen) Mutta aina tulee uusi nimmarin pyytäjä, jolloin Rall hymy huulillaan tokaisee Ooh Good! Hänellä oli ollut käsi kipsissä talvella, joten se varmaan jo alkoi vihoittelemaan.

Tämän jälkeen kiertelimme vielä kotvasenaikaa museossa katsellen koneita ja ilmailuaiheisia vempaimia, kuten lentokoneiden kameroita, joista englantilainen Blenheimiin kiinnitettävä kamera yli sadan kilon painolla ja massiivisuudellaan keräsi huomiota.

Museon kahvilassa vielä vähän jututimme Kustaa Kotsaloa, jolla juttua piisasi. Hän kertoi Tiiksjärven ja Solomannin ajoista, kuinka venäläiset joka yö pudottivat pommeja kentälle. Hän kertoi, että siihen tottui, joten ei siihen pommitukseen enää lopulta edes herännyt, vaan nukuimme keskellä kenttää upotetussa korsussa levollisesti. Kotsalo aloitti sodan jalkaväessä, siirtyi upseerikoulun kautta tähystäjäkurssille, josta Fokker -syöksypommitajan taka-ampujaksi. Myöhemmin Kotsalo päätyi lentokoulutukseen, jossa tuli tutuksi Pyry- ja Fiat -koneet. Sitten ne komensivat minut kaksimootorikoulutukseen, joka itse asiassa oli ihan hyvä. Vuoden 1944 toimin sitten Blenheimin ohjaajana. Juttuahan olisi voinut jatkaa vaikka kuinka kauan, mutta oli meidänkin päästävä viikonlopun viettoon, joten kiitimme arvon veteraania ja poistuimme autollemme taas kokemuksiä rikkaampana.

Rall antamassa nimmaria

Karhila, Rall ja Konstala